

Конституції України і повинні відповідати їй, а її норми мають застосовуватися як норми прямої дії[2].

Крім того, згідно з ч. 4 ст. 3 ЦПК України в новій редакції закон, який встановлює нові обов'язки, скасовує чи звужує права, належні учасникам судового процесу, чи обмежує їх використання, не має зворотної дії в часі[1].

Відтак, представництво у судах першої інстанції виключно адвокатами здійснюється з 1 січня 2019 року. При цьому необхідно враховувати також дію норм у часі та дату відкриття відповідного провадження в аспекті того, що нові норми не мають обмежувати права учасників справи, які вони мали на момент відкриття провадження (зокрема брати участь у справі через представника, який не є адвокатом).

Окремо слід зазначити, що для громадян, які не можуть / не хочуть скористатися правничою допомогою адвоката (з будь-яких причин) або хочуть самі брати участь, навіть маючи представника, передбачена можливість самопредставництва стороною, третьою особою – брати участь у судовому засіданні особисто. Самопредставництво для юридичної особи – це можливість участі у справі через свого керівника або члена виконавчого органу, уповноваженого діяти від її імені відповідно до закону, статуту, положення[3].

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України В редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017// ВВР. – 2017. - № 48. - ст.436
2. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / За заг. ред. Короеда С.О. – Київ.: Видавничий Дім «Професіонал», 2018. – 496 с.
3. http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA011181

Стоянова Татяна Анатольевна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РОЗГЛЯД СУДОМ СПРАВ ПРО ВИДАЧУ І ПРОДОВЖЕННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ

Новелою діючого цивільного процесуального законодавства стало введення такої категорії справ окремого провадження, як розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

Обмежувальний припис — установлений в судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи накладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки особи, яка постраждала від домашнього насильства.

Згідно ст. 350 ЦПК України заява про видачу обмежувального припису подається до суду за місцем проживання (перебування) особи, яка постраждала від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, а якщо зазначена особа перебуває у закладі, що належить до загальних чи спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, - за місцезнаходженням цього закладу [1].

У зазначених категоріях справ особливий склад заявників, й заінтересованих осіб. Відповідно до ст. 350 ЦПК заява про видачу обмежувального припису може бути подана:

1) особою, яка постраждала від домашнього насильства, або її представником - у випадках, визначених Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (далі – Закон) [2]. Згідно ст. 26 Закону право звернутися до суду із заявою про видачу обмежувального припису стосовно кривдника мають:

1) постраждала особа або її представник;

2) у разі вчинення домашнього насильства стосовно дитини - батьки або інші законні представники дитини, родичі дитини (баба, дід, повнолітні брат, сестра), мачуха або вітчим дитини, а також орган опіки та піклування;

3) у разі вчинення домашнього насильства стосовно недієздатної особи - опікун, орган опіки та піклування.

2) особою, яка постраждала від насильства за ознакою статі, або її представником - у випадках, визначених Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (далі – Закон) [3]. Як зазначено в ст.1 Закону, такою особою визнається особа, яка зазнала насильства за ознакою статі. Насильство за ознакою статі - діяння, спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції (стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків), або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які

завдають фізичної, сексуальної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті.;

3) батьками та іншими законними представниками дитини, родичами дитини (баба, дід, повнолітні брат, сестра), мачухою або вітчимом дитини, а також органом опіки та піклування в інтересах дитини, яка постраждала від домашнього насильства, - у випадках, визначених Законом України "Про запобігання та протидію домашньому насильству", або постраждала від насильства за ознакою статі, - у випадках, визначених Законом України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків";

4) опікуном, органом опіки та піклування в інтересах недієздатної особи, яка постраждала від домашнього насильства, - у випадках, визначених Законом України "Про запобігання та протидію домашньому насильству", або постраждала від насильства за ознакою статі, - у випадках, визначених Законом України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків".

Заінтересованими особами в зазначених справах є, згідно ст. 350³, є особи, стосовно яких подано заяву про видачу обмежувального припису. Заінтересованими особами також можуть бути інші фізичні особи, прав та інтересів яких стосується заява про видачу обмежувального припису, а також органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах їх компетенції.

Зміст заяви повинен відповідати вимогам встановленим ст. 350⁴, а розгляд справи відбуватися за правилами встановленими ст. 350⁵. Основними особливостями розгляду зазначеної категорії справ є те, що справа про видачу обмежувального припису розглядається судом за участю заявника та заінтересованих осіб. У разі якщо участь заявника становить загрозу подальшої дискримінації чи насильства для нього, справа може розглядатися без його участі. Неявка належним чином повідомлених заінтересованих осіб не перешкоджає розгляду справи про видачу обмежувального припису. Також, особливістю розгляду є строк розгляду – не пізніше 72 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду.

Судові витрати, пов'язані з розглядом справи про видачу обмежувального припису, відносяться на рахунок держави.

Розглянувши заяву про видачу обмежувального припису, відповідно до ст. 350⁶ суд ухвалює рішення про задоволення заяви або про відмову в її задоволенні.

У разі задоволення заяви суд видає обмежувальний припис у вигляді одного чи декількох заходів тимчасового обмеження прав особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі, передбачених Законом України "Про запобігання та протидію домашньому насильству" або Законом України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків", на строк від одного до шести місяців.

Обмежувальний припис, виданий судом стосовно особи, яка на момент винесення рішення суду не досягла вісімнадцятирічного віку, не може обмежувати право проживання (перебування) цієї особи у місці свого постійного проживання (перебування).

Рішення суду про видачу обмежувального припису підлягає негайному виконанню, а його оскарження не зупиняє його виконання.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс: Закон України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №40-42. – Ст. 492.
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 // Відомості Верховної Ради України від 2 лютого 2018. – 2018. - №5. – Ст. 35.
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 серпня 2009 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №52. – Ст. 561.

Сулейманова Сусанна Рефатівна

к.ю.н., асистент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ «ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА» У СВІТЛІ ПРАКТИКИ ЄСПЛ ТА НОВОГО ЦПК

Стаття восьма Конституції України проголошує, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Зазначене конституційне положення знайшло